ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Бухоро тумани

2024 йил 12 июнь

Бухоро туманлараро иктисодий суди, судья М.Махсудова раислигида, судья ёрдамчиси Ю.Очиловнинг котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошкармасининг даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида жавобгар "Зариф Мамедов" фермер хўжалигидан асосий карз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси асосида кўзғатилган иктисодий ишни даъвогар вакиллари Қ.Нурумбетова ва Д.Худоёров (ишончнома ва буйрук асосида), иштирокида суд биносида, очик суд мажлисида кўриб чикиб, куйидагиларни

аниклади:

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида (матнда даъвогар деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "Зариф Мамедов" фермер хўжалиги (матнда жавобгар деб юритилади)дан 61.874.040 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакиллари даъвони қувватлаб, уни тўлиқ қаноатлантиришни сўрашди.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган палата ва жавобар вакили иштирокини таъминламади. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (матнда ИПК деб юритилади)нинг 128, 170-моддаларига асосланиб, ишни уларнинг иштирокисиз кўриб чикишни лозим топади.

Суд, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, даъвогар вакилларининг тушунтиришларини эшитиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризани қаноатлантиришни лозим топади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, тарафлар ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом-ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича 5-БТ-сонли контрактация шартномаси тузилган.

Шартнома шартларига кўра, даъвогар томонидан жавобгарга аванс хисобдиан агротехник тадбирларни ўз вактида амалга ошириш ва шартномавий мажбуриятларни лозим даражада бажариш максадида 832.237.461 сўм аванс маблағлари кўчириб берилган.

Шартноманинг 2.2-банди, "г" кичик бандига кўра, "хўжалик" "тайёрловчи"га 2023 йил 1 декабрдан кечиктирмай шартномада белгиланган микдорда ва ассортиментда тегишли сифатга эга бўлган махсулотни топширишли лозимлиги белгиланган.

Шартноманинг 4.3-бандига кўра, "тайёрловчи" "хўжалик" га (уруғлик, моддий-техника ресурслар қийматинги ҳисобга олган ҳолда) маҳсулот

қийматининг 50 фоизи микдоригача бўлган микдорда бўнак (аванс) маблағларини ойма-ой тўлаб берилишини таъминлаши белгиланган.

Даъвогар шартнома мажбуриятларини бажариб, жавобгарга агротехник тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш учун жами 832.237.461 сўм қийматдаги маблағлар кўчириб берилган ҳамда моддий ашёлар етказиб берган. Жавобгар томонидан шартнома мажбурияти лозим даражада бажарилмасдан маҳсулотлар етказиб берилмаган. Даъвогарнинг мазкур қарздорликни тўлаб бериш ҳақида юборилган талабнома хати жавобгар томонидан оқибатсиз қолдирилган.

Бугунги кун ҳолатида жавобгарнинг "Когон пахта тозалаш" АЖ олдида аванс ҳисобидан жами 61.874.040 сўм ҳарздорлиги мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (матнда ФК деб юритилади) 234-моддаси иккинчи қисмига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига кўра мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 465-моддасига мувофик, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

ФК 466-моддасининг иккинчи қисмига кўра, агар махсулот етиштирувчи ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган мажбуриятларини бажармаганлиги оқибатида қишлоқ хўжалиги махсулоти контрактация шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда олинмаслиги олдиндан маълум бўлиб қолса, тайёрловчи шартномани бекор қилишни ёки ўзгартиришни ва зарарни қоплашни талаб қилишга ҳақли.

Жавобгарнинг даъвогар олдидаги 61.874.040 сўм қарздорлиги иш хужжатларидаги шартнома, хисобварақ-фактуралар, бир томонлама тасдиқланган солиштирма далолатнома, талабнома хати ва бошқа далиллар билан ўз тасдиғини топади. Демак, даъвогарнинг асосий қарзни ундириш ҳақидаги талаби асосли ҳисобланади.

Шу сабабли суд даъво аризасини тўлик каноатлантиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Суд, иш юзасидан суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни, жавобгар хисобидан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажатини ва республика бюджетига 1.237.481 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларга кўра, ИПКнинг 118, 128, 170, 176-179, 180 ва 186моддаларини қўллаб суд,

карор килди:

Даъво аризаси тўлик каноатлантирилсин.

Жавобгар "Зариф Мамедов" фермер хўжалигидан даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти фойдасига 61.874.040 сўм асосий қарз ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Зариф Мамедов" фермер хўжалигидан республика бюджетига 1.237.481 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ой муддат ичида шу суд орқали Бухоро вилоят судига апелляция тартибида шикоят (протест) келтириш мумкин.

Судья М.Махсудова

